

Rektor vid Gymnastik- och  
idrottshögskolan i Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,  
SE-103 99 Stockholm, Sweden  
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00  
Fax: +46 8 563 085 50  
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Magnus Johansson  
08-563 085 66  
magnus.johansson@hsv.se  
BESLUT

2008-06-24  
Reg.nr 643-1074-08

## **Uppföljning av ifrågasättande av examensrätten i folkhälsovetenskap vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm**

Högskoleverket återkallar rätten att utfärda kandidatexamen i folkhälsovetenskap vid Gymnastik- och idrottshögskolan.

Vid utvärderingen av ämnet folkhälsovetenskap år 2006 (Reg. nr. 643-2478-05) ifrågasatte Högskoleverket examensrätten på kandidatnivå i ämnet vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm. Motiveringen till att ifrågasätta examensrätten var:

Vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm, som ger kandidatexamen med folkhälsovetenskap, inriktning fysisk aktivitet som huvudämne, är inslaget av folkhälsovetenskapliga kurser och litteratur för litet. Progressionen i teori- och metodundervisningen behöver tydliggöras och forskningsanknytningen i ämnet måste stärkas. Lärarkåren behöver kompletteras med fler lärare med kompetens och egen forskning inom folkhälsovetenskap.

För uppföljningen av examensrätten har Högskoleverket engagerat två sakkunniga: professor Anne Hammarström och docent Lars Fredén som var ordförande respektive tillförordnad ordförande vid den föregående utvärderingen 2006.

### **Bedömning**

Bedömarna anser att de åtgärder som vidtagits sedan prövningen år 2006 inte i tillräcklig omfattning rättat de brister som påtalats. I huvudsak handlar kritiken om att det totala inslaget av folkhälsovetenskapliga kurser och moment, i förhållande till andra mera individriktade inslag, är för litet för att huvudämnet ska kunna betecknas som folkhälsovetenskap. En alltför betydande del av utbildningen bedöms ligga i periferin eller utanför folkhälsovetenskapens område och saknar ett tydligt befolkningsperspektiv. En konsekvens av detta blir att förankringen av folkhälsovetenskaplig forskning i utbildningen är svag. Även om lärarkåren har förstärkts med externa lärare disputerade inom folkhälsovetenskap

bedöms det ändå saknas en fast anställd ämnesföreträdare som på heltid kan stärka undervisningen, forskningen och den fortsatta utvecklingen av utbildningen i ämnet.

### **Högskoleverkets beslut**

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas bedömning och återkallar därför tillståndet att utfärda kandidatexamen i ämnet folkhälsovetenskap vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm.

Till grund för Högskoleverkets beslut ligger den bedömning som sakkunniga gjort utifrån det underlag som inkommit från lärosätet 2008-02-26. Sakkunnigas yttrande bifogas nedan.

Detta beslut har fattats av universitetskansler Anders Flodström efter föredragning av projektansvarig Magnus Johansson i närvaro av biträdande avdelningschef Maud Quist, huvudsekreterare Lena Adamson och informationschef Eva Ferndahl.

Anders Flodström

Magnus Johansson

Kopia:  
Utbildningsdepartementet  
De sakkunniga

## Sakkunnigas yttrande

Högskoleverkets bedömargrupp gav i samband med utvärderingen år 2006 följande rekommendationer till Gymnastik- och idrottshögskolan:

- Ändra benämningen på huvudämnet så att den bättre stämmer överens med innehållet i utbildningen, den kompetens som finns i lärarkåren samt den arbetsmarkand/yrkesroll som väntar studenterna efter avslutad utbildning.
- Om Gymnastik- och idrottshögskolan väljer att använda folkhälsovetenskap som benämning på huvudämnet bör innehållet i utbildningen kompletteras med kurser och litteratur i folkhälsovetenskap inklusive epidemiologi, lärarkåren bör kompletteras med forskningsmeriterade lärare inom folkhälsovetenskap inklusive epidemiologi. Även biblioteket behöver kompletteras med litteratur inom folkhälsovetenskap och epidemiologi.
- Oavsett benämning av huvudämnet torde en omfattande uppföljning av utexaminerade studenter från Hälsovetenskapprogrammet vara en viktig utgångspunkt för utbildningens fortsatta utveckling.

Gymnastik- och idrottshögskolan har därefter i sin tur uppdragit åt tre externa utvärderare, två folkhälsovetenskapsforskare och en fysiolog, att bedöma ifall de förändringar som hittills vidtagits kan räcka för att få behålla examensrätten. Baserat på de externa utvärderarnas utlåtande har högskolan beslutat att behålla folkhälsovetenskap som huvudämne samt att tillskjuta medel för rekrytering av en eller flera seniora lärare och doktorander i folkhälsovetenskap under perioden 2008-2010. Det är dock inte framtidsplaner som nu ska utvärderas utan huruvida de åtgärder som nu är vidtagna räcker till för att Högskoleverket ska dra tillbaka ifrågasättandet av examensrätten.

Gymnastik- och idrottshögskolan har redovisat följande åtgärder:

### **Komplettering av folkhälsovetenskaplig kompetens i lärarkåren**

Enligt underlaget har fyra gästlärare engagerats för att undervisa i folkhälsovetenskap. Två av dessa lyfts särskilt fram; Ulf Olsson som är disputerad i pedagogik och Gunilla Burell som disputerade i psykologi och som nu framförallt är verksam inom beteendemässig sekundärprevention. Övriga åtgärder avseende lärarerekrytering som är beskrivna var så vitt vi förstår redan genomförda vid tiden för självvärderingen eller åtminstone vid Högskoleverkets platsbesök. Exempelvis deltidsanställningen av en fysiolog med viss epidemiologisk inriktning. Det har alltså inte anställts någon ytterligare lärare i folkhälsovetenskap (förutom gästlärare) sedan utvärderingen 2006.

Det är enligt vår bedömning inte tillfredställande att en betydande andel av lärarna med folkhälsovetenskaplig kompetens är knutna till utbildningen som gästlärare. Denna kompetens måste vara säkrad i den fasta lärarkåren. Det är avgörande för utbildningens kvalitet att det finns tillsvidare anställda disputerade ämnesföreläsare som föreläser det som är centralt inom ämnet och som på heltid kan ägna sig åt undervisning och forskning samt leda utvecklingen av utbildningen i ämnet. Sådana ämnesföreläsare saknas fortfarande enligt det underlag som presenterats. De åtgärder som genomförts för att säkra lärarkompetensen är otillräckliga.

### **Uppföljning av utexaminerade studenter**

Gymnastik- och idrottshögskolan redovisar en uppföljning av studenter ifrån hälsopedagogprogrammet. Av uppföljningen framgår det inte om de utexaminerade studenterna arbetar inom folkhälsovetenskapliga områden inte heller om de arbetar på individnivå eller ur ett befolkningsperspektiv.

### **Komplettering med kurser och litteratur i folkhälsovetenskap inklusive epidemiologi**

En åtgärd som är vidtagen är att epidemiologiundervisning introducerades från och med läsåret 2007/2008 och nu ges motsvarande 9 högskolepoäng. Dessa poäng är dock utspridda över flera kurser, snarare än samlade i en särskild kurs. Två kursböcker i ämnet har tillkommit och progressionen inom området är nu beskriven. Men trovärdigheten i epidemiologiundervisningen kan ifrågasättas eftersom kurslitteraturen totalt sett har en orimlig omfattning för motsvarande högskolepoäng. Moment 1 i A kursen, som omfattar 7,5 högskolepoäng, har exempelvis kurslitteratur omfattande 1083 sidor plus ”vetenskapliga artiklar till övnings- och gruppuppgifter”. Dessutom har ytterst få ändringar/strykningar av andra moment/annan kurslitteratur gjorts i samband med introduktionen av de 9 nya högskolepoängen i epidemiologi.

Vidare har vissa justeringar gjorts i förhållande till ämnet folkhälsovetenskap. Dessa är av betydligt mindre omfattning än ändringarna i epidemiologiundervisningen. Folkhälsoperspektivet förtydligas i förväntade studieresultat. Men till förändringarna i förväntade studieresultat hör av även individ- och hälsoinriktade åtgärder såsom massagebehandling och tester. Här har Gymnastik- och idrottshögskolan klarlagt att moment 2 framförallt är individinriktat. Hälften av poängen i Folkhälsovetenskap I och II har fortfarande en stark individinriktning. I Folkhälsovetenskap III utgörs 7,5 högskolepoäng av individinriktad kunskap och befolkningsperspektivet förefaller inte heller ha någon framträdande plats i examensarbetena enligt den lista vi har över examensarbeten ifrån VT 2005.

Viss folkhälsovetenskaplig litteratur har lagts till i kursplanen men omfattningen är fortfarande otillräcklig. Det är inte tillfredställande att en grundbok i ämnet introduceras först inom Folkhälsovetenskap II. Gymnastik- och idrottshögskolans idrottslärares bok om folkhälsokunskap borde bytas ut mot en vedertagen folkhälsovetenskaplig lärobok inom Folkhälsovetenskap I. Samma kritik gäller som ovan, dvs. de nya momenten utgör framförallt bara tillägg i den gamla kursplanen och litteraturlistorna där de gamla momenten/litteraturlistorna är väsentligen oförändrade. Istället borde de nya momenten ersätta äldre, individinriktade moment och kurslitteratur. Eftersom de äldre momenten kvarstår minskar trovärdigheten att det rör sig om en kraftfull satsning på de centrala delarna inom folkhälsovetenskapen. Flera individ- och hälsoinriktade moment bör kunna utgå.

Vidare är det svårt att se någon progression inom undervisningen i kvantitativa metoder. Litteratur i statistik finns endast kopplat till experimentell metod. Det saknas också fokus på kvalitativa metoder i kursplanerna.

Vi instämmer med de sakkunniga som högskolan själv engagerat att forskarkapaciteten i folkhälsovetenskap är svag. På hemsida finns till exempel inte folkhälsovetenskap som forskningsämne. Det närbesläktade forskningsämne som redovisas - preventiv hälsovetenskap – förefaller att ha en stark individinriktning. I en översiktlig litteratursökning av publikationer i internationella tidskrifter bland disputerade lärare (utförd av en av de externa utvärderarna) framkommer att endast 12 procent av publikationerna sedan år 2000 (motsvarande sammanlagt tio artiklar) kan bedömas ha ett folkhälsovetenskapligt innehåll.

### **Sammanfattande bedömning**

Gymnastik- och idrottshögskolan har vidtagit vissa åtgärder för att förstärka huvudämnet folkhälsovetenskap på kandidatnivå. Man har också gett ett uppdrag till tre externa experter att bedöma nuvarande utbildning. Flera av de framtidsplaner som anges i underlaget är av vikt, men vår värdering gäller nuvarande situation.

Vid högskolan saknas en stark ämnesföreträdare i Folkhälsovetenskap som på heltid kan driva utvecklingen inom forskning och utbildning. Den stora majoriteten av lärare är timlärare med en ämnesbakgrund inom andra områden än de som är centrala för ämnet folkhälsovetenskap.

Inslaget av folkhälsovetenskapliga kurser och moment inkl. epidemiologi i kandidatexamen har förstärkts. Vår bedömning är dock att dessa förändringar inte är tillräckliga och att utbildningen fortfarande präglas av inslag som inte brukar föras till ämnet folkhälsovetenskap eller är perifera; behandling, rehabilitering, hälsokunskap, friskvård och idrottslära.

Med utgångspunkt i de förhållanden som redovisades vid utvärderingen 2006 och de åtgärder som vidtagits sedan dess, gör vi bedömningen att kandidatutbildningen i ämnet folkhälsovetenskap vid Gymnastik- och

idrottshögskolan inte har tillfredställande lärarkompetens i ämnet eller tillräckligt folkhälsovetenskapligt innehåll och därmed inte håller godtagbar kvalitet.

Anne Hammarström

Lars Fredén